

ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΔΙΑΖΩΜΑ

**ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΤΗΣ
3^{ΗΣ} ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ
ΜΕ ΤΑ ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΤΟΥ ΜΕΛΗ**

16-18 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2016

PARGA BEACH HOTEL/ΠΑΡΓΑ-ΚΑΣΣΩΠΗ

Πρακτικό της 3^{ης} συνάντησης του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ με τα Εταιρικά του Μέλη

16-18 Απριλίου 2016 / Parga Beach Hotel/Πρέβεζα-Κασσώπη

Στην Πάργα και στις εγκαταστάσεις του ξενοδοχείου PARGA BEACH HOTEL πραγματοποιήθηκε η τρίτη συνάντηση του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ με τα Εταιρικά του Μέλη.

Στην αρχή της συνάντησης ο πρόεδρος του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ. Σταύρος Μπένος καλωσόρισε όλους τους παρευρισκόμενους και παρουσίασε τα νέα εταιρικά μέλη, τις εταιρίες ΗΠΕΙΡΟΣ Α.Ε., OPTIMA και MY MARKET.

Στην αρχή της ομιλίας του ο κ. Μπένος αναφέρθηκε στις τρεις μεγάλες «πληγές» της χώρας μας:

- την έλλειψη των συνεργειών ανάμεσα στις κρατικές δομές με τις δομές της περιφέρειας και της τοπικής αυτοδιοίκησης και κυρίως την έλλειψη συνεργειών ανάμεσα στις δομές του δημοσίου με την Κοινωνία των Πολιτών και την επιχειρηματικότητα.
- το πολιτικό σύστημα της χώρας ταυτίζει δύο έννοιες μη ταυτόσημες, τις υποδομές με την ανάπτυξη. Σύμφωνα με τον κ. Μπένο οι υποδομές είναι αναγκαία συνθήκη για την ανάπτυξη, όμως δεν είναι ικανή. Για να δικαιωθούν οι υποδομές πρέπει να συλλειτουργήσουν με τη ζωή και να προσφέρουν όχι μόνο στη καθημερινότητα των πολιτών, αλλά και στην ανάπτυξη της χώρας. Ο κ. Μπένος έφερε τρία παραδείγματα:
- τα Ολυμπιακά έργα που μετά το τέλος των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 παραμένουν άδεια κελύφη, αφού η πολιτεία δεν φρόντισε να τα εντάξει στην παραγωγική ζωή της χώρας
- στα νησιά του αρχιπελάγους μας υπάρχουν υπέροχα λιμάνια, αεροδρόμια, ελικοδρόμια, αλλά ο νησιωτικός χώρος δεν έχει αποκτήσει ακόμα ένα αξιοπρεπές σύστημα μεταφορών
- τις αρχαιολογικές υποδομές. Υπάρχουν στην Ελλάδα εκατοντάδες μνημεία, τα περισσότερα όμως είναι βυθισμένα στη μοναξιά.

Ιδιαίτερη μνεία έκανε ο κ. Μπένος στην κοινότητα των αρχαιολόγων «τη μόνη συλλογικότητα που δεν υπέστειλε ποτέ τις σημαίες της». Και αντί οι αρχαιολόγοι μας να επιβραβευθούν, έγιναν οι εχθροί του λαού. Κι εκείνοι με τη σειρά τους, προκειμένου να επιζήσουν, ακολούθησαν το δρόμο του κοινωνικού εξοστρακισμού. Υψώθηκε ένα τείχος ανάμεσα στους αρχαιολόγους, τα μνημεία και τους ανθρώπους. Κι εδώ έρχεται το ΔΙΑΖΩΜΑ. Για να απλώσει γέφυρες αγάπης και εμπιστοσύνης ανάμεσα στα μνημεία, τους πολίτες και τους αρχαιολόγους με σκοπό την ανάπτυξη της χώρας.

Στη συνέχεια ο κ. Μπένος αναφέρθηκε στο πρόγραμμα της Ηπείρου. Ένα ποιοτικό άλμα, όπως το χαρακτήρισε, από τα τεχνικά έργα ζωής. Για να είναι σήμερα ένα

έργο επιλέξιμο στο νέο Ε.Σ.Π.Α. δεν αρκεί να υπάρχουν μόνον έργα υποδομής, πρέπει παράλληλα να υπάρχουν έργα λειτουργικά που το συνδέουν με τη ζωή, τους παραγωγούς του κάθε τόπου, με την επιχειρηματικότητα. Και βεβαίως κυρίαρχο ρόλο στα νέα προγράμματα έχει και η ψηφιακή τεχνολογία που το μεταδίδει στα πέρατα του κόσμου.

Ακολουθώντας, ο κ. Μπένος έδωσε το λόγο στον κ. **Κώστα Σιαράβα**, εκπρόσωπο του Περιφερειάρχη Ηπείρου κ. Αλέξανδρου Καχριμάνη για να απευθύνει χαιρετισμό.

Ο κ. Σιαράβας αφού ευχήθηκε η 3^η συνάντηση του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ με τα εταιρικά του μέλη να έχει πλήρη επιτυχία αναφέρθηκε στη πολιτιστική διαδρομή στα αρχαία θέατρα της Ηπείρου, το πρώτο πρόγραμμα που αφορά σε μια ολοκληρωμένη πολιτιστική διαδρομή και ένα εξειδικευμένο επώνυμο προϊόν πολιτιστικού τουρισμού. Το πρόγραμμα αυτό παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, γιατί δημιουργεί ένα ελκυστικό περίβλημα με τη μορφή μιας συγκροτημένης βιωματικής εξερεύνησης στους βασικότερους αρχαιολογικούς χώρους της Ηπείρου. Σύμφωνα με τον κ. Σιαράβα η οργάνωση και η υλοποίηση αυτής της πολιτιστικής διαδρομής θα λειτουργήσει ως επιταχυντής στον εμπλουτισμό του παραδοσιακού τουριστικού προϊόντος Ηπείρου. Ήδη, στο επιχειρησιακό πρόγραμμα της Περιφέρειας Ηπείρου για το διάστημα 2014-2020 υπάρχουν προενταγμένα δύο έργα:

- Βασικές υποδομές και εργασίες αποκατάστασης και ανάδειξης του αρχαίου θεάτρου των Γιτάνων, ύψους 1.200.000 ευρώ
- Αποκατάσταση και ανάδειξη και άλλων μνημείων του ιερού της Δωδώνης, ύψους 960.000 ευρώ.

Στη συνέχεια ο κ. Μπένος κάλεσε στο βήμα τον Αντιπεριφερειάρχη της Περιφερειακής Ενότητας Πρέβεζας κ. **Στράτο Ιωάννου**.

Σύμφωνα με τον κ. Ιωάννου η πολιτιστική διαδρομή στα αρχαία θέατρα της Ηπείρου γεννήθηκε από την ανάγκη ανάληψης πρωτοβουλιών που στοχεύει στην αειφόρο τουριστική ανάπτυξη, ώστε συστηματικά και συν τω χρόνω να αυξάνεται η τουριστική ζήτηση του προορισμού ΗΠΕΙΡΟΣ. Η διαδρομή των αρχαίων θεάτρων της Ηπείρου αποτελεί ένα αναπτυξιακό σχέδιο πρότυπο σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Εντάχθηκε πρώτο και με έπαινο στη νέα προγραμματική περίοδο του Ε.Σ.Π.Α. και πρώτο ξεκίνησε να υλοποιείται. Είναι ένα πρότυπο ολοκληρωμένης εδαφικής επένδυσης, ένα έργο που συνδυάζει πολιτισμό, τουρισμό, υποδομές και συνέργειες με επιχειρήσεις, το οποίο:

- εξασφαλίζει διαχρονικά οφέλη για την Ήπειρο και τους Ηπειρώτες
- αυξάνει το εισόδημα. Τα 37 εκατομμύρια ευρώ που θα έρθουν στην Ήπειρο θα δημιουργήσουν θέσεις εργασίας και θα δώσουν ανάπτυξη στην περιοχή
- προσελκύει νέους τουρίστες και τακτικούς επισκέπτες

- αυξάνει τη διάρκεια παραμονής και τις δαπάνες των επισκεπτών
- συνδέει πολλά αξιοθέατα που ανεξάρτητα δεν θα είχαν τη δυνατότητα να προσελκύσουν τους επισκέπτες
- αναβαθμίζει τις υπηρεσίες προς τον επισκέπτη
- συνδέει την παραγωγή τοπικών προϊόντων και τη γαστρονομία
- αναδεικνύει τα τοπικά προϊόντα της Ηπείρου
- τονώνει την τοπική παραγωγή και την τοπική αγορά
- συνδέει την τεχνολογία, την ιστορία, την εμπειρία της επίσκεψης με ψηφιακές ξεναγήσεις και εφαρμογή τεχνολογικών καινοτομιών
- συνδέει τα αρχαία θέατρα με το σύγχρονο πολιτισμό.

Ο κ. Ιωάννου ενημέρωσε πως έχει γίνει συστηματική προετοιμασία επένδυσης πόρων από τους προϋπολογισμούς της Περιφέρειας, πριν ακόμα εξασφαλιστεί η χρηματοδότηση. Μεταξύ άλλων ανέφερε πως η περιφερειακή ενότητα Πρέβεζας:

- διέθεσε 100.000 ευρώ για τον πρώτο καθαρισμό του θεάτρου της Νικόπολης
- κατάφερε να αντλήσει 300.000 ευρώ από το προηγούμενο Ε.Σ.Π.Α. για τις εργασίες αποκατάστασης του αρχαίου θεάτρου της Κασσώπης
- διέθεσε 20.000 ευρώ για τη δημιουργία του brand και του λογότυπου της διαδρομής.

Παράλληλα, η Περιφέρεια Ηπείρου επένδυσε 1.200.000 ευρώ για τη μελέτη του δρόμου που παρακάμπτει το αρχαιολογικό πάρκο της Νικόπολης, ένα έργο που δίνει τη δυνατότητα στην αρχαία Νικόπολη να ενταχθεί στη UNESCO.

Στη συνέχεια ο κ. Ιωάννου μίλησε για τη συνεργασία με το ΔΙΑΖΩΜΑ, η οποία αποτελεί παράδειγμα για το τι μπορούμε να κάνουμε και να πετύχουμε και πώς μπορούμε να συνεργαζόμαστε δημιουργικά με τον ιδιωτικό τομέα. Η συμμετοχή επιχειρήσεων και ιδρυμάτων είναι πολύ σημαντική, όχι μόνο γιατί συμβάλλει αποφασιστικά στην υλοποίηση του προγράμματος, αλλά γιατί σηματοδοτεί την αποφασιστική εκείνη ζεύξη δημόσιας και θεσμικής δράσης με τον ιδιωτικό τομέα, που αποτελεί το πραγματικό όχημα της ανάπτυξης.

Ακολούθως, ο κ. Μπένος κάλεσε στο βήμα τον κ. **Παναγιώτη Νταή**, στέλεχος της Ειδικής Υπηρεσία Τομέα Πολιτισμού του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.

Σύμφωνα με τον κ. Νταή, από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 έως και το 2010 ο τομέας του πολιτισμού ευτύχησε να έχει στο δεύτερο και στο τρίτο κοινοτικό πλαίσιο στήριξης διακριτά υποπρογράμματα και προγράμματα. Αυτό ήταν ένα μεγάλο πλεονέκτημα που έδωσε την ευκαιρία να γίνουν μεγάλες υποδομές σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία και μουσεία με παραδείγματα πολύ γνωστά και στην Ήπειρο. Μουσείο της Νικόπολης, εκθέσεις στα μουσεία των Ιωαννίνων και της

Νικόπολης, στους αρχαιολογικούς χώρους της Δωδώνης, της Νικόπολης των Γιτάνων, μεγάλα έργα υποδομής, όπως και σε όλη την Ελλάδα.

Όμως, όπως κάθε πλεονέκτημα που έχει ένας δημόσιος οργανισμός, όπως το Υπουργείο Πολιτισμού, έχει και παρενέργειες, οι οποίες υφίστανται ασυνείδητα. Μιας εκ των παρενεργειών της ύπαρξης προγραμμάτων για τον πολιτισμό ήταν το γεγονός ότι η διασφάλιση της χρηματοδότησης που υπήρχε αύξησε την εσωστρέφεια του Υπουργείου. Επίσης, υπήρξε μια υποβάθμιση των δεικτών που αποτυπώνουν την επίπτωση των έργων στην τοπική οικονομία και κοινωνία.

Ο κ. Νταής ενημέρωσε πως, όταν από το ΕΣ.Π.Α. 2007-2013 άρχισε να διαφοροποιείται η παραπάνω κατάσταση και για να υπάρξει κάποιο πλεονέκτημα στη διεκδίκηση των πόρων, εκπονήθηκε μελέτη, η οποία έδειξε ότι ένα έργο στον τομέα του πολιτισμού επιφέρει πολλαπλασιαστικές θετικές συνέπειες στην τοπική κοινωνία και οικονομία. Το τρέχον Ε.Σ.Π.Α 2014-2020 αλλάζει ακόμη περισσότερο τα πράγματα, αφού υπάρχει πλέον η ανάγκη μιας οργανωμένης προσπάθειας για την εκπόνηση ολοκληρωμένων σχεδίων δράσεων σύνδεσης του πολιτισμού με τη συνολική αναπτυξιακή προσέγγιση μιας περιφέρειας, ή μιας ειδικότερης περιοχής στο πλαίσιο μιας περιφέρειας. Επιπλέον το σύστημα διαχείρισης προσφέρει μορφές για το σχεδιασμό και την υλοποίηση τέτοιων προσπαθειών. Ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις, βιώσιμες αστικές αναπλάσεις, τοπικές πρωτοβουλίες ανάπτυξης. Στην Ήπειρο επελέγη η μορφή της ολοκληρωμένης χωρικής παρέμβασης με θέμα τις διαδρομές στα αρχαία θέατρα της Ηπείρου, έναν συνδυασμό δηλαδή της πολιτιστικής κληρονομιάς, των υποδομών, των μεταφορών, της ιδιωτικής επιχειρηματικής πρωτοβουλίας, των νέων ψηφιακών μέσων για την ανάδειξη και την προβολή του πολιτισμού. Για τη σύνδεση τελικά του πολιτισμού με τον τουρισμό, αλλά και με την υγιή ποιοτική επιχειρηματικότητα.

Στη συνέχεια ο πρόεδρος έδωσε το λόγο στο ιδρυτικό μέλος του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ και εμπειρογνώμονα στον τομέα του Τουρισμού **κα Μπέττυ Χατζηνικολάου** να αναπτύξει το ιδιαίτερο σκέλος της πολιτιστικής διαδρομής, από τη σκοπιά του πολιτιστικού τουρισμού και της τουριστικής οικονομίας.

Σύμφωνα με την κα Χατζηνικολάου μέχρι στιγμής έχουν ολοκληρωθεί:

- το marketing plan
- τα λογότυπα για τον κάθε αρχαιολογικό χώρο της πολιτιστικής διαδρομής
- το δημιουργικό των φυλλαδίων, των αφισών και των ετικετών για τις συσκευασίες των προϊόντων που θα συνδεθούν με τη διαδρομή
- η πρώτη φάση της μελέτης με τίτλο : «Πιθανολογούμενα έσοδα αρχαίων θεάτρων της Ηπείρου».

Ακολουθώντας η κα Χατζηνικολάου μίλησε για τα επόμενα βήματα που πρέπει να γίνουν, τα οποία χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: **Υποδομές, marketing, συνέργειες με την τοπική κοινωνία και οικονομία.**

Ως προς τις υποδομές θα πρέπει να:

- ολοκληρωθούν οι υποδομές στους αρχαιολογικούς χώρους
- γίνει η σήμανση της διαδρομής για να εξασφαλιστεί η εικόνα του ενιαίου προϊόντος
- να δημιουργηθούν μικρές υποδομές και να εξασφαλιστούν εξοπλισμοί για τη βελτίωση της προσπέλασης στους χώρους
- να προχωρήσει το έργο της μετατόπισης της οδού που κόβει τη Νικόπολη στα δυο.

Σε ό,τι αφορά στο marketing θα πρέπει να προωθηθούν οργανωτικές δράσεις χωρίς μεγάλο κόστος, αλλά απολύτως αναγκαίες, όπως:

- εκτύπωση έντυπου υλικού (φυλλάδια και αφίσες)
- κατάρτιση του storytelling της περιοχής, των μύθων και των ιστορικών γεγονότων με μια εύληπτη και λυρική μορφή
- κατασκευή, συντήρηση, διαρκής ανανέωση του site της διαδρομής και σύνδεσή του με τα κοινωνικά δίκτυα
- ανάπτυξη κι εφαρμογή των ψηφιακών δράσεων της διαδρομής
- προβολή της διαδρομής καθ' όλη την προγραμματική περίοδο, αλλά και μετά το τέλος αυτής
- προμήθεια δώρων για τους δημοσιογράφους και τις προσωπικότητες που επηρεάζουν την κοινή γνώμη
- ενεργοποίηση των δύο μνημονίων (Ε.Ο.Τ. και ΔΙΑΖΩΜΑ και Περιφέρειας Ηπείρου με το Υπουργείο Τουρισμού) για την εξοικονόμηση των απαραίτητων πόρων.

Ως προς τη σύνδεση της διαδρομής με την τοπική οικονομία και την κοινωνία θα πρέπει να:

- ολοκληρωθεί η δεύτερη φάση της μελέτης, της οικονομικής ουσιαστικής προσέγγισης, η οποία θα υποδείξει τα χαρακτηριστικά του τοπικού συμφώνου ποιότητας και τους κλάδους παραγωγών προϊόντων και υπηρεσιών και θα δώσει τις προδιαγραφές του τρόπου συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα
- διοργανωθούν τέσσερις εκδηλώσεις ενημέρωσης και δημοσιότητας, μία για κάθε περιφερειακή ενότητα, για την ενημέρωση των επιχειρηματιών και των πολιτών, μία για κάθε περιφερειακή ενότητα

- ενεργοποιηθεί το τοπικό σύμφωνο ποιότητας και να αναπτυχθούν στοχευμένα ειδικά προγράμματα κρατικών ενισχύσεων για τις επιχειρήσεις και τους παραγωγούς των προϊόντων που θα συνδεθούν με τη διαδρομή.

Κλείνοντας την παρουσίασή της η κα Χατζηνικολάου τόνισε πως για την επιτυχία της υλοποίησης της πολιτιστικής διαδρομής απαιτείται η πολιτική βούληση και η συνεργασία όλων των εμπλεκομένων.

Στη συνέχεια ο κ. Μπένος έδωσε το λόγο στο δήμαρχο της Πρέβεζας κ. **Χρήστο Μπαϊλή**, ο οποίος αφού ευχαρίστησε για την πρόσκληση μίλησε για τους δυο πλούσιους αρχαιολογικούς χώρους της περιοχής, την αρχαία Νικόπολη και την αρχαία Κασσώπη, τους οποίους απεκάλεσε πυλώνες της πολιτιστικής διαδρομής και τόνισε την ανάγκη να επεκταθεί αυτό το πολιτιστικό προϊόν και να μετατραπεί σε τουριστικό και κατ' επέκταση σε οικονομικό.

Κατόπιν, ο κ. Μπένος κάλεσε στο βήμα το δήμαρχο Ζηρού κ. **Ν.Καλαντζή**.

Ο κ. Καλαντζής παρατήρησε πως υπάρχει μια σύνδεση του ιδιωτικού με το δημόσιο τομέα και πως δίνεται η ευκαιρία σε σημαντικές επιχειρήσεις να συμπράξουν με τις δομές του Δημοσίου, ώστε να προκύψουν επιχειρηματικές δράσεις και να στηριχθούν οι τοπικές κοινωνίες, παράλληλα με τη σημαντική τουριστική προβολή της κάθε περιοχής.

Στο σημείο αυτό ο κ. Μπένος έδωσε το λόγο στην κα **Ουρανία Παντελιάδου** από την εταιρία ΗΠΕΙΡΟΣ Α.Ε., η οποία πρότείνει να γίνει ένα άνοιγμα προς τους γερμανούς τουρίστες, αφού οι γερμανοί είναι λάτρες του αρχαίου ελληνισμού, αλλά και στους ιταλούς επισκέπτες.

Στη συνέχεια ο κ. Μπένος κάλεσε στο βήμα το μέλος του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ. **Ιωάννη Ζηρίνη**.

Ο κ. Ζηρίνης παρουσίασε την πρόταση του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ που αφορά σε ένα συγκροτημένο αναπτυξιακό σχέδιο για ένα τουριστικό προϊόν με επίκεντρο τα αρχαία θέατρα και περιλαμβάνει:

- πολιτιστικές υποδομές
- προσφορά ποιοτικών υπηρεσιών από επιχειρήσεις και κοινωνικές δομές
- συνεχή και ανανεωνόμενη προβολή του προϊόντος των επιχειρήσεων.

Για την επιτυχία του προγράμματος μεταξύ των άλλων απαιτούνται:

- η αναβάθμιση υπηρεσιών από τους τοπικούς συντελεστές
- η προσωπική επαφή για την προώθηση του προϊόντος
- η ενεργοποίηση του τοπικού συμφώνου ποιότητας
- η αξιοποίηση στοχευμένων κρατικών ενισχύσεων

- η εξεύρεση κονδυλίων για μικρές, σημειακές, εξειδικευμένες υποδομές
- η έξυπνη αξιοποίηση των υφιστάμενων υποδομών
- η συνεχής παρουσία των μνημείων, των χώρων, των επιχειρήσεων της περιοχής μέσα στο διαδίκτυο, αφού ένα μεγάλο μέρος των επισκεπτών από την Ευρώπη και τις Η.Π.Α. επιλέγουν τον προορισμό τους μέσω του διαδικτύου.

Κατόπιν ο πρόεδρος έδωσε το λόγο στο μέλος του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κα **Γεωργία Μανωλοπούλου**.

Η κα Μανωλοπούλου εξέφρασε τη συγκίνησή της, αφού διαπίστωσε στην πράξη τη δύναμη των συνεργειών, πώς η συνεργασία του δημόσιου με τον ιδιωτικό φορέα φέρνει επιτυχημένα αποτελέσματα και πώς μια ομάδα εμπνευσμένων ανθρώπων με κοινό όραμα, με πάθος και με ενθουσιασμό μπορεί να φέρει εις πέρας όλα αυτά τα εγχειρήματα που αποτελούν τις βάσεις για τον πολιτιστικό μας τουρισμό.

Στο σημείο αυτό πρόεδρος της συνάντησης ανέλαβε ο γενικός γραμματέας του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ.Βασίλης Λαμπρινουδάκης.

Ακολούθως, ο πρόεδρος κάλεσε στο βήμα την προϊσταμένη της Εφορείας Αρχαιοτήτων της Πρέβεζας κα **Ανθή Αγγέλη** για να παρουσιάσει τους αρχαιολογικούς χώρους της Νικόπολης και της Κασσώπης.

Σύμφωνα με την κα Αγγέλη ο αρχαιολογικός χώρος της Κασσώπης βρίσκεται στις νότιες πλαγιές του όρους Ζάλογγο, σε ένα κατάφυτο οροπέδιο και αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους σε έκταση και επισκεψιμότητα αρχαιολογικούς χώρους της Ηπείρου. Η Κασσώπη ιδρύθηκε το πρώτο μισό του 4^{ου} αιώνα π.Χ., η ακμή της χρονολογείται στα τέλη του 3^{ου} αιώνα π.Χ., ενώ η οριστική εγκατάλειψή της επήλθε το 31 π.Χ., όταν οι κάτοικοί της αναγκάστηκαν να μετοικήσουν στην νεοιδρυθείσα από τον Οκταβιανό Αύγουστο Νικόπολη.

Η πόλη της Κασσώπης οργανώθηκε με γεωμετρικό, πολεοδομικό σύστημα, το κέντρο του δημοσίου βίου αποτελούσε η αγορά, η μορφή της οποίας παγιώθηκε στα τέλη του 3^{ου} αιώνα π.Χ. όταν κοσμήθηκε με δημόσια κτίρια, στοές και βουλευτήριο.

Στον αρχαιολογικό χώρο της Κασσώπης ξεκίνησαν οι εργασίες ανάδειξης από το 3^ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης με έργα υποδομής, κατασκευή φυλακίου και διαδρομή επισκεπτών. Στην περίοδο από το 2011 μέχρι τον Δεκέμβριο του 2015 υλοποιήθηκαν δυο έργα ενταγμένα στο Ε.Σ.Π.Α.:

- Βελτίωση δρόμου πρόσβασης και επέκταση δικτύου διαδρομών επισκεπτών του αρχαιολογικού χώρου της Κασσώπης, προϋπολογισμού 600.000ευρώ

- Ανάδειξη συνοικίας θεάτρου αρχαίας Κασσώπης, προϋπολογισμού 300.000 ευρώ

Με τα παραπάνω έργα έγινε προσβάσιμο το μεγαλύτερο μέρος της πόλης και έγινε αντιληπτό από τον επισκέπτη το πολεοδομικό σύστημα οργάνωσής της.

Το δεύτερο έργο που υλοποιήθηκε στην Κασσώπη αφορά στο μεγάλο θέατρό της, το οποίο βρίσκεται στη βραχώδη πλευρά του Ζαλόγγου. Κατασκευάστηκε τον 3^ο αιώνα π.Χ. , η χωρητικότητά του υπολογίζεται σε 6.000 θεατές και είναι πιθανό να φιλοξενούσε εκτός των σκηνικών αγώνων συναθροίσεις και συνελεύσεις του φύλου των Κασσωπαίων.

Οι εργασίες που πραγματοποιήθηκαν στο μνημείο, στο πλαίσιο του Ε.Σ.Π.Α. αφορούσαν στο συστηματικό καθαρισμό του θεάτρου και της ευρύτερης περιοχής του. Έγινε, επίσης τακτοποίηση του διάσπαρτου αρχαίου οικοδομικού υλικού, μικροστερεώσεις λιθοδομών, όπου απαιτήθηκε, ενώ παράλληλα πραγματοποιήθηκε τοπογραφική και σχεδιαστική αποτύπωση των νέων στοιχείων που προέκυψαν αλλά και του μνημείου το σύνολό του.

Στη συνέχεια της ομιλίας της η κα Αγγέλη παρουσίασε το μεγάλο θέατρο της Νικόπολης, το οποίο απετέλεσε τμήμα του κατασκευαστικού προγράμματος του Οκταβιανού Αύγουστου και συνδέεται με την αναβίωση των Ακτίων. Το μνημείο δεσπόζει στις νότιες υπώρειες της λοφοσειράς του Μιχαλιτσίου και προσφέρει μοναδική θέα προς το τοπίο του Αμβρακικού κόλπου και κατασκευάστηκε σύμφωνα με τα ρωμαϊκά πρότυπα. Η ορχήστρα του είχε σχήμα κανονικού ημικυκλίου και η σκηνή στην τελική της μορφή διέθετε δύο ορόφους με αψιδωτές εισόδους στην πρόσοψη και λίθινες επενδύσεις.

Η κακή κατάσταση διατήρησης του θεάτρου και ο κίνδυνος κατάρρευσης και διάβρωσης τμημάτων του απαιτούσαν άμεση αντιμετώπιση. Για το λόγο αυτό η Επιστημονική Επιτροπή Νικόπολης από τα μέσα του 2012 έως το τέλος του 2015 υλοποίησε το έργο: «Προστασία, συντήρηση και αποκατάσταση του μεγάλου θεάτρου Νικόπολης, 1^η φάση». Οι εργασίες πεδίου περιελάμβαναν καθαρισμούς σε όλο το μνημείο, αποχρωματώσεις και εργασίες στερέωσης και συμπλήρωσης περιμετρικά του μνημείου κατασκευάσθηκε διαδρομή επισκεπτών . Στο πλαίσιο του έργου ανατέθηκαν τέσσερις υποστηρικτικές μελέτες που αφορούσαν στη γεωφυσική έρευνα, τη τρισδιάστατη αποτύπωση του σκηνικού οικοδομήματος, την ανάλυση των αρχαίων κονιαμάτων καθώς και την προσωρινή αντιστήριξη του σκηνικού οικοδομήματος.

Με την υλοποίηση των παραπάνω έργων η εικόνα του μνημείου άλλαξε ριζικά, ενώ εμπλουτίστηκαν με τον καλύτερο τρόπο οι γνώσεις των επιστημόνων τόσο για τα κατασκευαστικά χαρακτηριστικά του, όσο και για την παθολογία του.

Ολοκληρώνοντας την παρουσίαση η κα Αγγέλη επεσήμανε πως όταν θα είναι έτοιμες οι υποστηρικτικές μελέτες για τα αρχαία θέατρα της Νικόπολης και της Κασσώπης και μετά την έγκρισή τους από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο δυο νέα έργα θα είναι ώριμα και έτοιμα να ενταχθούν στην τρέχουσα πρόσκληση που θα είναι ανοικτή έως το τέλος Ιουνίου.

Ακολούθως, ο κ. Λαμπρινουδάκης κάλεσε στο βήμα την προϊσταμένη της Εφορείας Άρτας κα **Βαρβάρα Παπαδοπούλου** για να παρουσιάσει το αρχαίο θέατρο της Αμβρακίας.

Η κα Παπαδοπούλου, αφού έκανε μια ιστορική αναδρομή στην αρχαία Αμβρακία, μίλησε για το αρχαίο θέατρο της πόλης, το οποίο βρίσκεται μέσα στον πυκνοδομημένο ιστό της σημερινής Άρτας. Το μνημείο, την ύπαρξη του οποίου μαρτυρεί και ο Διονύσιος ο Αλικαρνασσεύς, κατασκευάστηκε στα τέλη του 4ου αι. π.Χ. και παρέμεινε σε χρήση μέχρι τα μέσα του 2^{ου} αι. π.Χ. Το θέατρο δεν κατασκευάστηκε σε φυσικό ύψωμα, αλλά πάνω σε επιχωμένο πρανές που κάλυψε τα θεμέλια και τα ψηφιδωτά δάπεδα λουτρών του 4^{ου} αι. π.Χ. Έχουν αποκαλυφθεί η ορχήστρα, η οποία έχει σχήμα τέλειου κύκλου το σωζόμενο μέρος του κοίλου, οι πάροδοι καθώς και τμήμα του προσκηνίου και του στυλοβάτη του. Η κα Παπαδοπούλου έκανε διεξοδική αναφορά τόσο στα αρχαιολογικά ευρήματα όσο και σε τεχνικά θέματα που αφορούν στο μνημείο.

Σύμφωνα με την κα Παπαδοπούλου οι μελέτες ανάδειξης του μικρού θεάτρου είχαν ως άξονα σκέψης ότι το μνημείο ως οικείος χώρος δεν θα έπρεπε να αποξενωθεί από του κατοίκους της Άρτας, αλλά να συνεχίσει να βρίσκεται στο δρόμο τους. Για να επιτευχθεί αυτό θα δημιουργηθούν δύο πεζόδρομοι, που θα αποτελούν και τις διαδρομές περιήγησης με τοποθετημένες κατά μήκος τους πινακίδες εποπτικού υλικού και με στάσεις θέασης. Παράλληλα, θα γίνει προσπάθεια αποκατάστασης του μνημείου σε μια όσο το δυνατό ακριβέστερη μορφή του με την εκπόνηση μιας μελέτης αποκατάστασης, συντήρησης και συμπλήρωσης του υπάρχοντος οικοδομικού υλικού.

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Άρτας έχει προτείνει και την αναμόρφωση των όψεων των γύρω οικοδομών με ποικίλες εικαστικές παρεμβάσεις χαμηλού προφίλ και βρίσκεται στο στάδιο υποβολής του τεχνικού δελτίου με το ποσό των 749.000 ευρώ.

Ακολούθως ο πρόεδρος της συνάντησης έδωσε το λόγο στον πρώην προϊστάμενων των Εφορειών Αρχαιοτήτων Πρέβεζας-Άρτας και Θεσπρωτίας κ. **Γεώργιο Ρήγινο** για να παρουσιάσει το αρχαίο θέατρο των Γιτάνων.

Τα Γίτανα βρίσκονται πολύ κοντά στο σύγχρονο φράγμα που έχει κατασκευαστεί στο ποταμό Καλαμά από τον οποίο περιβάλλεται ο αρχαιολογικός χώρος. Έχουν ταυτιστεί και με επιγραφές με την πρωτεύουσα και την έδρα του κοινού των

Θεσπρωτών, τα αρχαία Γίτανα. Η πόλη δομήθηκε σε ένα γεωμετρικό πολεοδομικό σχέδιο και χωρίστηκε στην άνω πόλη και στη κάτω πόλη η οποία συμπεριελάμβανε την αγορά και το αρχαίο θέατρο. Τριάντα χρόνια πριν ο Σωτήρης Δάκαρης το αποτύπωσε στο σύγγραμμά του, τη μονογραφία του για τη Θεσπρωτία και δέκα χρόνια αργότερα ξεκίνησαν οι πρώτες δοκιμαστικές τομές από την αρχαιολόγο κα Καλλιόπη Πρέκα-Αλεξανδρή. Το 1996 και 1997 έγιναν οι πρώτες έρευνες που αποκάλυψαν το μεγαλύτερο μέρος του κάτω διαζώματος κι ένα μέρος του άνω διαζώματος. Με τις έρευνες δε που έγιναν μέσω της προγραμματικής σύμβασης που υπεγράφη μεταξύ της αρμόδιας Εφορείας και της Περιφέρειας Ηπείρου αποκαλύφθηκε μεγάλο μέρος του άνω διαζώματος και πλέον είναι γνωστά τα βασικά στοιχεία του μνημείου.

Εδώ και τέσσερις μήνες έχουν ξεκινήσει οι εργασίες στο χώρο του θεάτρου με αποψιλώσεις της ευρύτερης περιοχής, καθαρισμούς, εργασίες καθαρισμού των κερκίδων και των κλιμάκων του κοίλου. Καθαρίστηκαν οι ασβεστολιθικές πλάκες ανάμεσα στα εδώλια του θεάτρου κι αυτό βοήθησε να γίνει μια συμπληρωματική εργασία αποτύπωσης όλων αυτών των στοιχείων. Έχουν γίνει επίσης εργασίες καθαρισμού τόσο στην ορχήστρα όσο και στο σκηνικό οικοδόμημα.

Μεταξύ άλλων, έχει ανατεθεί:

- το σύνολο των μελετών που αφορούν στο θέατρο
- συμπληρωματική αρχιτεκτονική στατική αποτύπωση
- συμπληρωματική γεωτεχνική μελέτη.

Έχει ολοκληρωθεί:

- ο διαγωνισμός για την εγκατάσταση του γερανού
- η μελέτη επέκτασης των υποδομών και των δικτύων.

Στη συνέχεια ο πρόεδρος της συνάντησης κάλεσε τον πολιτικό μηχανικό της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων κ. **Παναγιώτη Κατσούδα** και τον αρχιτέκτονα κ. **Χρήστο Τσακουμή** να παρουσιάσουν το αρχαίο θέατρο της Δωδώνης.

Το θέατρο της Δωδώνης βρίσκεται στο βορειοδυτικό άκρο του ομώνυμου ιερού και αποτελεί το επιβλητικότερο μνημείο του αρχαιολογικού χώρου. Πρόκειται για κατασκευή μνημειακού χαρακτήρα χωρητικότητας 15.000 έως 17.000 θέσεων και συνδέεται με την περίοδο της βασιλείας του Πύρρου, καθώς και με την τέλεση των Νάιων αγώνων. Το θέατρο απαρτίζεται από την ορχήστρα, τη σκηνή και το κοίλο. Η ορχήστρα διαμορφωμένη σε λαξευμένο βράχο έχει σχήμα πλήρους κύκλου. Το κοίλο χωρίζεται με δέκα κλίμακες ακτινοειδώς διατεταγμένες, σε εννέα κερκίδες ενώ δύο ομόκεντροι διάδρομοι, τα διαζώματα χωρίζουν το κοίλο καθ' ύψος σε τρία μέρη. Μεγάλοι αναλημματικοί τοίχοι περιβάλλουν το κοίλο παρέχοντας κατάλληλη αντιστήριξη. Η σκηνή έχει υποστεί μετατροπές κατά τις τέσσερις οικοδομικές

φάσεις που αναγνωρίζονται στο μνημείο. Κατά την τελευταία οικοδομική φάση, στα χρόνια του Αυγούστου, το θέατρο μετατράπηκε σε αρένα, ενώ η σημερινή του μορφή οφείλεται σε εκτεταμένες αναστηλώσεις που έγιναν στις δεκαετίες του 1960 και 1970.

Στη συνέχεια ο κ. Κατσούδας έκανε εκτεταμένη αναφορά στις μελέτες και τις εργασίες αποκατάστασης του μνημείου από την αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων.

Μεταξύ άλλων ο κ. Κατσούδας υπογράμμισε ότι από τα πλέον αξιόπιστα τεκμήρια στην έρευνα για την κατάσταση του μνημείου πριν τις εργασίες του 1960 αποτελεί το φωτογραφικό υλικό, ο τρόπος επεξεργασίας του οποίου συγκαταλέγεται στις μεθόδους χαμηλού κόστους, ενώ τα αποτελέσματα που προσφέρει είναι εντυπωσιακά.

Ένα άλλο στοιχείο που χρησιμοποιείται ως τεκμήριο για την αποκατάσταση του θεάτρου είναι το υλικό δόμησης. Ο τρόπος διαχείρισης του υλικού δόμησης δεν είναι καθόλου τυχαίος. Από την εξόρυξη μέχρι τη χρήση του στο μνημείο φαίνεται τόσο η βαθιά γνώση των ιδιοτήτων του, όσο και η ορθή διαχείρισή του από τεχνική-οικονομική άποψη πράγμα ζητούμενο για κάθε μεγάλο έργο.

Ο κ. Τσακουμής αναφέρθηκε στις εργασίες υποδομών που εκτελούνται παράλληλα με τις εργασίες αποκατάστασης και οι οποίες είναι απαραίτητες για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών. Πρόκειται για :

- την επέκταση του χώρου στάθμευσης
- τη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου της εισόδου στον αρχαιολογικό χώρο
- την προμήθεια και εγκατάσταση συστήματος βιολογικού καθαρισμού.

Παράλληλα ο κ. Τσακουμής μίλησε για το σχεδιασμό και την κατασκευή ειδικών μηχανισμών για

- την εύκολη μετακίνηση του αρχαίου υλικού στην περιοχή επέμβασης
- τη συγκόλληση των λίθων.

Μετά τις παραπάνω εργασίες το αποκαταστημένο τμήμα του αρχαίου θεάτρου θα μπορεί να δεχθεί περίπου 3.000 θεατές.

Στη συνέχεια ο πρόεδρος της συνάντησης κάλεσε στο βήμα τον αρχιτέκτονα-αναστηλωτή κ. **Θεμιστοκλή Μπιλή** να παρουσιάσει τη μελέτη του αρχαίου θεάτρου της Νικόπολης.

Το αρχαίο θέατρο της Νικόπολης αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα και σπουδαιότερα μνημεία της ρωμαϊκής εποχής στον ελληνικό χώρο και η ανέγερσή του αποτελεί τμήμα του κατασκευαστικού προγράμματος του Οκταβιανού στις

αρχές του 1^{ου} αι. μ.Χ. Μετά την κατάρρευση της αρχαιότητας το θέατρο έχασε το λειτουργικό προορισμό του και τη συμβολική του διάσταση τα δε πολυτελή υλικά του κατέληξαν σε ασβεστοκάμينا για την παραγωγή μεγάλων ποσοτήτων ασβέστη που χρησιμοποιήθηκαν στη συνέχεια για την υλοποίηση των μεγαλόπνων προγραμμάτων της χριστιανικής πλέον πόλης.

Σήμερα το μνημείο είναι ουσιαστικά μη προσβάσιμο το κοινό, λόγω των εκτεταμένων ζημιών, ενώ είναι σαφές ότι διαθέτει μεγάλες δυνατότητες ανάδειξης.

Η μελέτη στοχεύει σε πέντε θεματικές ενότητες, οι οποίες αντιστοιχούν σε πέντε βασικές ομάδες εργασιών. Πρόκειται για :

- τη συνέχεια του έργου αποκάλυψης του μνημείου
- τις στερεωτικές εργασίες που στοχεύουν στην άρση της ετοιμορροπίας συγκεκριμένων περιοχών του μνημείου
- δράσεις στα αναλήμματα, έργο που θα εξασφαλίσει σε μεγάλο βαθμό τα ταλαιπωρημένα τμήματα του μνημείου και θα βοηθήσει αρκετά στην κατανόηση του συνόλου
- δράσεις στις εισόδους, που αποτελούν σπουδαία στοιχεία του μνημείου με μεγάλη αρχαιολογική και λειτουργική αξία
- εργασίες αποκατάστασης για την μερική επανάχρηση του κοίλου, κάποιων χώρων εντός του μνημείου, την άρση των εμποδίων προσβασιμότητας για το κοινό.

Στη μελέτη προτείνονται επίσης:

- η διαμόρφωση χώρων έκθεσης
- η ενσωμάτωση των γειτονικών αγρών στο μνημείο και η ενοποίηση με το στάδιο, γεγονός που θα δώσει την ευκαιρία για την ανάπτυξη ενός περιαστικού πάρκου στην Πρέβεζα, όπου η αναψυχή θα συνδυάζεται με την αρχαιολογική επίσκεψη.

Με τις προτεινόμενες εργασίες το αρχαίο θέατρο της Νικόπολης θα αποτελέσει ένα σημαντικό προορισμό για το ευρύ κοινό που θα βρει στο μνημείο ένα χώρο φιλικό με αρχαιογνωστικό και φυσιολατρικό ενδιαφέρον και χειροπιαστά οφέλη στην τοπική και όχι μόνο κοινωνία.

Ακολούθως ο πρόεδρος κάλεσε στο βήμα την αρχιτέκτονα μηχανικό **κα Ιουλία Στάμου** και τον αρχιτέκτονα **κ. Λεωνίδα Λεοντάρη** να παρουσιάσουν τη μελέτη για το αρχαίο θέατρο της Κασσώπης.

Η κυρία Στάμου έκανε μια ιστορική αναδρομή στην αρχαία Κασσώπη, η οποία αποτελούσε την έδρα και το πολιτικό κέντρο των Κασσωπαίων. Η πόλη γνώρισε τη

μεγαλύτερη ακμή της τον 30 αι. π.Χ. και η οριστική εγκατάλειψή της επήλθε ταυτόχρονα με την ίδρυση της Νικόπολης από τον Οκταβιανό Αύγουστο μετά τη ναυμαχία του Ακτίου (31.π.Χ.). Η πόλη οικοδομείται σύμφωνα με οργανωμένο πολεοδομικό σχέδιο σε ορθογώνιες νησίδες που παρατάσσονται σε τρεις παράλληλες ζώνες. Υπολογίζεται ότι στο αστικό ιστό της Κασσώπης υπήρχαν περίπου 600 κατοικίες και στα δημόσια κτίσματά της συμπεριλαμβάνονταν η Αγορά και το μεγάλο θέατρο.

Η κυρία Στάμου μεταξύ άλλων ανέφερε πως το μνημείο είναι απόλυτα εναρμονισμένο με το φυσικό ανάγλυφο των υπερκείμενων βραχώνων πρανών και προσφέρει μια εντυπωσιακή θέα κατά μήκος της χερσονήσου της Πρέβεζας μέχρι τη Λευκάδα. Το μνημείο διατηρεί διακριτά τα βασικά αρχιτεκτονικά του χαρακτηριστικά και το μέγεθός του πλησιάζει στο μέγιστο πλάτος του το άθροισμα τριών οικοδομικών νησίδων. Η ορχήστρα του θεάτρου με ακτίνα 7μ . αποτελεί τμήμα κύκλου μεγαλύτερου από ημικύκλιο. Ο εύριππος που αποκαλύφθηκε λαξεύτηκε στο φυσικό βράχο. Το κοίλο, με διάμετρο βάσης 17μ και μέγιστη διάμετρο την άνω απόληξή του φιλοξενεί 35 σειρές εδωλίων και η χωριτικότητα του υπολογίζεται στους 6.000 περίπου θεατές.

Στη συνέχεια ο κ. Λεωνίδας Λεοντάρης μίλησε διεξοδικά για τη σημερινή κατάσταση του θεάτρου και τόνισε πως η μελέτη αποκατάστασης και ανάδειξής του οφείλει να έχει μια ολιστική προσέγγιση ως προς την προστασία του. Η μελέτη, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνει:

- εργασίες αποχωμάτωσης και διαμόρφωσης όλης της έκτασης του κοίλου
- καθαρισμός και αποχωμάτωση του διαζώματος, του περιμετρικού διαδρόμου και των εδωλίων του άνω κοίλου που παραμένουν καλυμμένα από φερτά υλικά
- άμεσα μέτρα προστασίας για την ανάσχεση της επικινδυνότητας του υπερκείμενου βραχώδους εκθέματος
- σημειακή επέμβαση στον περιμετρικό αναλημματικό τοίχο, στα αναλήμματα που αφορούν στο άνω κοίλο και στον τοίχο του διαζώματος
- αποτύπωση και επανένταξη των πολυάριθμων καταπεσμένων αρχιτεκτονικών μελών
- τοποθέτηση αντικεραυνικής προστασίας.

Η συνάντηση του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ με τα εταιρικά του μέλη συνεχίσθηκε το ίδιο απόγευμα. Στην αρχή ο πρόεδρος του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ. Σταύρος Μπένος παρουσίασε το προεδρείο και ενημέρωσε για τις εισηγήσεις που επρόκειτο να ακολουθήσουν. Στη συνέχεια κάλεσε το μέλος του Άνω ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κα **Αντιγόνη Παφίλη** και τον εκπρόσωπο της Εθνικής Τράπεζας κ. **Λουκά Σπανό** να λάβουν το λόγο.

Μετά την προβολή ενημερωτικού video για το θεσμό του crowdfunding η κυρία Παφίλη ενημέρωσε τους παρευρισκόμενους για την προσπάθεια συγκέντρωσης

ποσού 80.000 ευρώ μέσω του εν λόγω θεσμού, το οποίο θα διατεθεί για την αποκατάσταση του αρχαίου θεάτρου της Κασσώπης. Αυτό που θα επιχειρηθεί το λέει η ίδια η λέξη: Συγκέντρωση λίγων χρημάτων από πολλούς. Η κυρία Παφίλη συνέδεσε αυτή την προσπάθεια με το θεσμό της χορηγίας στην αρχαιότητα, όπου όλοι χορηγοί έχαιραν το σεβασμό και υπήρχαν τα αντισταθμίσματα. Τέλος, μίλησε για την προοπτική δημιουργίας Άλσους Χορηγών για χορηγίες άνω των 5.000 ευρώ.

Ο κ. Σπανός μίλησε για ένα νέο εργαλείο, μια νέα πλατφόρμα crowdfunding που δημιούργησε η Εθνική Τράπεζα, με την οποία επιχειρεί να αλλάξει τη κουλτούρα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στη χώρα μας: το ACT FOR GREECE. Η πλατφόρμα φιλοξενεί συγκεκριμένα έργα που αντλούν χρηματοδότηση από το πλήθος. Τα έργα περιγράφονται αναλυτικά στην πλατφόρμα, το περιεχόμενό τους, ο προϋπολογισμός, η χρονική διάρκεια κι ο φορέας υλοποίησής των. Υπάρχει πλήρης διαφάνεια και παρακολούθηση του κάθε έργου. Σήμερα η πλατφόρμα λειτουργεί ως υποδοχέας δωρεών, αλλά στο μέλλον επιθυμεί να αποτελέσει το βήμα για επιχειρηματικά έργα από νεοφυείς επιχειρήσεις για άντληση χρηματοδότησης, είτε με τη μορφή μικροπιστώσεων είτε με κεφαλαιοδότηση από δυνητικούς επενδυτές.

Στη συνέχεια ο πρόεδρος της συνάντησης κάλεσε το στέλεχος της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης της Εθνικής Τράπεζας κ. **Νικόλαο Μέλλιο** να λάβει το λόγο.

Ο κ. Μέλλιος είπε πως η συνάντηση του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ με τα εταιρικά του μέλη λειτουργεί σαν προπομπός της Παγκόσμιας Ημέρας Μνημείων και Τοποθεσιών και πως οι εκδηλώσεις αυτές αναδεικνύουν την αναγκαιότητα ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς και αποτελούν σημαντικά εργαλεία για την τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη. Υπενθύμισε επίσης πως η Εθνική Τράπεζα στηρίζει ένα πλήθος αναστηλώσεων και διατήρησης μνημείων και με αυτό τον τρόπο διατηρεί το δικαίωμά της να συμμετέχει στη διάσωση του ελληνικού πολιτισμού.

Ακολούθως ο πρόεδρος της συνάντησης έδωσε το λόγο στον εκπρόσωπο της εταιρίας ΤΟΠΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ Ο.Ε. κ. **Θεόδωρο Σκυλακάκη** να παρουσιάσει τη μελέτη με θέμα τίτλο : «Πιθανολογούμενα έσοδα αρχαίων θεάτρων της Ηπείρου».

Ο κ. Σκυλακάκης τόνισε πως η πολιτιστική διαδρομή μπορεί να δημιουργήσει όχι μόνον πολιτιστικό πλούτο, αλλά να παράγει και μετρήσιμα οικονομικά αποτελέσματα. Υπάρχουν ήδη καταγεγραμμένες οι πρώτες εμπειρίες από τις πολιτιστικές διαδρομές του Συμβουλίου της Ευρώπης, οι οποίες σχεδιάστηκαν με διαφορετική φιλοσοφία, να ενώσουν δηλαδή την Ευρώπη με τις πολιτιστικές αξίες, αλλά κατάφεραν να δημιουργήσουν πραγματικό οικονομικό πλούτο.

Στη συνέχεια, ο κ. Σκυλακάκης παρουσίασε την πρώτη φάση της οικονομικής μελέτης παρέθεσε στοιχεία και παραδείγματα που ενισχύουν την άποψη πως, η ανάπτυξη κι άλλων ειδών τουρισμού, παράλληλα με την πολιτιστική διαδρομή (τουρισμός φύσης, bird watching, αθλητικός τουρισμός) -με τις πλέον συντηρητικές υποθέσεις- θα τετραπλασιάσει το ποσό της επένδυσης την επόμενη πενταετία.

Σύμφωνα με τον κ. Σκυλακάκη η πολιτιστική κληρονομιά δεν είναι οικονομική πολυτέλεια, είναι εργαλείο οικονομικής ανάπτυξης, όπου η εμπλοκή και η συνεργασία του ιδιωτικού με το δημόσιο τομέα είναι απαραίτητη για την επιτυχία του έργου.

Κατόπιν, ο πρόεδρος της συνάντησης κάλεσε στο βήμα τον αρχαιολόγο, πρώην Πρόεδρο της Επιστημονικής Επιτροπής για την ανάδειξη των μνημείων της Νικόπολης **κ. Κων/νο Ζάχο** για μια τιμητική παρέμβαση.

Ο κ. Ζάχος τόνισε την ανάγκη δημιουργίας αρχαιολογικών πάρκων, τα οποία ήδη αναπτύσσονται και λειτουργούν σε όλο τον κόσμο. Η μελέτη που εκπονήθηκε από την ομάδα της Νικόπολης απέδειξε πως μέσα στα αρχαιολογικά πάρκα θα μπορούσαν να αναπτυχθούν πολλές διαφορετικές δραστηριότητες που θα ήσαν συμβατές με την ιστορία και θα αναδείκνυαν τα προϊόντα της κάθε περιοχής. Όμως θα πρέπει να πεισθούν και οι τοπικές κοινωνίες και οι τοπικοί άρχοντες που αυτή τη στιγμή αντιμετωπίζουν με καχυποψία την οικονομική ανάπτυξη μέσα από τον πολιτισμό. Θα πρέπει να αντιληφθούν ότι ο πολιτισμός κι τα μνημεία μπορούν να συμβάλλουν πολλαπλασιαστικά στην ανάπτυξη της περιοχής τους.

Ακολούθησε η τιμητική βράβευση της πρώην Προϊσταμένης της Ενδιάμεσης Διαχειριστικής Αρχής Ηπείρου κας **Ελένης Ρόκκου**, η οποία στη ομιλία της εξέφρασε τη συγκίνηση για τη βράβευσή της, αλλά και τη χαρά της για τη ταχεία υλοποίηση της πολιτιστικής διαδρομής στα αρχαία θέατρα της Ηπείρου με τη βοήθεια και τη στήριξη αξιόλογων συναδέλφων.

Στη συνέχεια ο πρόεδρος της συνάντησης κάλεσε στο βήμα τον αρχιτέκτονα-μηχανικό **κ. Γιώργο Σμύρη**.

Ο κ. Σμύρης μίλησε για την ιερή Δωδωναία βελανιδιά, που υπάρχει σε αφθονία στην περιοχή και από την οποία μπορούν να παραχθούν 14 είδη διατροφής και 18 είδη κοσμετολογίας. Η έρευνα που έγινε με τη συμμετοχή των ίδιων των επισκεπτών γέννησε πολλές όμορφες ιδέες για την αξιοποίηση της βελανιδιάς: Φυτώρια μικρών βελανιδιών θα μπορούσαν να αναπτυχθούν, με τα φυτά να διατίθενται προς πώληση, γκραβούρες με αναπαραστάσεις της δρυός, ακόμα και οργάνωση μιας biennale Art Land με κέντρο τη Δωδώνη. Όλο αυτό το μοντέλο αναπτύσσει ένα πολύ ισχυρό, οικονομικό αντικείμενο που θα δώσει εργασία σε πολλούς ανθρώπους από τα γύρω χωριά.

Ακολουθώντας ο πρόεδρος της συνάντησης έδωσε το λόγο στον διευθύνοντα σύμβουλο της εταιρίας POSTSCRIPTUM κ. **Κωνσταντίνο Κωνσταντινίδη** να παρουσιάσει τη μελέτη την οποία ανέθεσε το ΔΙΑΖΩΜΑ στην POSTSCRIPTUM με θέμα «Ψηφιακή στρατηγική για τον πολιτισμό».

Ο κ. Κωνσταντινίδης υποστήριξε πως η τεχνολογία είναι ένα σημαντικό εργαλείο για την πολιτιστική διαχείριση και ειδικότερα για τη διαχείριση των μνημείων. Τα τεκμηριώνει, τα διατηρεί, τα αναδεικνύει και εν τέλει τα φέρνει πιο κοντά στην πραγματική ζωή και την οικονομία.

Η μελέτη που θα εκπονηθεί θα είναι μια ολιστική ψηφιακή στρατηγική για τον πολιτισμό με ορίζοντα το 2020-2025 και θα θέσει την τεχνολογία στην υπηρεσία της διαχείρισης των μνημείων. Μέσα από τη μελέτη θα παραχθεί ένα εγχειρίδιο χρήσης, ένα template για τα πολιτιστικά σύνολα με τα οποία ασχολείται και σχεδιάζει το ΔΙΑΖΩΜΑ, είτε αυτά είναι οριζόντια όπως οι πολιτιστικές διαδρομές, είτε είναι κάθετα όπως τα αρχαιολογικά πάρκα, αφού έχουν διαφορετικές ανάγκες σε ψηφιακά, εφαρμογές, υποδομές κλπ.

Η μελέτη θα αποτελείται από τρεις ενότητες:

- την αποτύπωση και αξιολόγηση τόσο των διεθνών πολιτικών της ευρωπαϊκής και της εθνικής ψηφιακής στρατηγικής, τα πεπραγμένα και τις υφιστάμενες υποδομές στην ελληνική πραγματικότητα, το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο στην Ελλάδα, τις διοικητικές και οργανωτικές δομές, τις υποδομές και τα εργαλεία στο χώρο του πολιτισμού διεθνώς, το επιχειρηματικό, χρηματοοικονομικό και χρηματοδοτικό περιβάλλον
- το σχεδιασμό της ίδιας της στρατηγικής που βασίζεται σε τρεις άξονες: την καινοτομία, την ανάπτυξη και τις δεξιότητες και εξυπηρετεί τη σχέση του πολιτισμού με την έρευνα, την επιχειρηματικότητα και τις κοινότητες
- την εξειδίκευση των δράσεων στα οριζόντια (π.χ. αρχαία θέατρα της Ηπείρου) και κάθετα σύνολα (π.χ. Επίδαυρος και αρχαία Μεσσήνη) .

Τέλος, η εν λόγω μελέτη θα εκπονηθεί σε συνεργασία με το ΔΙΑΖΩΜΑ, την αρχαιολογική κοινότητα, τις ξένες αρχαιολογικές σχολές, τα Υπουργεία Πολιτισμού, Τουρισμού, Ανάπτυξης την επιχειρηματική κοινότητα, τις επαγγελματικές ενώσεις, αλλά και με τους διεθνείς οργανισμούς όπως είναι η Wikipedia, Europeana, ICOM κ.λ.π.

Σε αυτό το σημείο οι παρευρισκόμενοι απόλαυσαν μια ευφάνταστη και ζωντανή συζήτηση ανάμεσα στις κ.κ. Μαίρη Μπελογιάννη, Λυδία Γιαννακοπούλου και Γεωργία Μανωλοπούλου, μέσα από την οποία είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν για την εκπαιδευτική δράση «Οι μαθητές ξεναγούν μαθητές στα αρχαία θέατρα». Η δράση ξεκίνησε το 2015 και ανταποκρίθηκαν δημόσια και ιδιωτικά σχολεία όχι

μόνον από την Αττική, αλλά και από την Θεσσαλονίκη, τα Ιωάννινα, την Πάτρα, τη Μεσσηνία, την Εύβοια, τη Λευκάδα. Οι μαθητές αγκάλιασαν τα μνημεία με έναν τρόπο βιωματικό και κυρίως συναισθηματικό και οι εργασίες τους είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ. Αλλά και η ΕΡΤ οργάνωσε μια δράση με τίτλο «Οι μαθητές μας ξεναγούν στα αρχαία θέατρα», όπου θα υποδέχεται τα ερασιτεχνικά βίντεο των παιδιών και τα καλύτερα από αυτά θα αποτελούν το προοίμιο σε εκπομπές αφιερωμένες στα αρχαία θέατρα και την πολιτιστική κληρονομιά.

Μέσα στο σχεδιασμό του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ προβλέπονται επίσης:

- κατάθεση πρότασης στο Υπουργείο Παιδείας για τη διενέργεια ενός διαγωνισμού αφηγήματος με επίκεντρο αρχαία θέατρα
- δημιουργία νέας εκπαιδευτικής δράσης -στο πλαίσιο του εορτασμού της Διεθνούς Ημέρας Μνημείων κάθε χρόνο στις 18 Απριλίου- όπου οι μαθητές θα έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν μικρές παρουσιάσεις και συνοπτικά βίντεο με δικές τους πρωτότυπες ιδέες όχι μόνο για τα αρχαία θέατρα, αλλά να προχωρήσουν κι ένα βήμα παραπέρα τη σύνδεση τους με την τοπική επιχειρηματικότητα
- επικοινωνία της εκπαιδευτικής δράσης στις τοπικές κοινωνίες
- δημιουργία αγγλόφωνων παρουσιάσεων για να αποκτήσει η εκπαιδευτική δράση διεθνή εμβέλεια.

Στη συνέχεια ακολούθησαν ολιγόλεπτες τοποθετήσεις από τους θεσμικούς εταίρους του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ:

κ. Δημήτρης Δρίβας/Ίδρυμα Ωνάση

Η συνέργεια είναι η λέξη-κλειδί. Οι συνέργειες βοηθούν, ώστε ο πολιτισμός να στηρίζεται και να μπορεί να είναι για την κοινωνία όχι δύναμη παρηγορητική, αλλά δύναμη ανάπτυξης.

κ. Χάρης Κυριαζής/Σύνδεσμος Ελλήνων Βιομηχάνων

Θα πρέπει να ενωθούν σε μια δημιουργική σύμπραξη οι πιο προοδευτικές και φωτισμένες δυνάμεις του δημόσιου χώρου, η ιδιωτική πρωτοβουλία, το μη κερδοσκοπικό κομμάτι που έχει όραμα και δημιουργικότητα και το κερδοσκοπικό κομμάτι της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

κα Ιωάννα Δρέττα/Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων

Ο Σ.Ε.Τ.Ε., το πιο πρόσφατο εταιρικό μέλος του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ, εκπροσωπεί το σύνολο του τουριστικού κόσμου και έχει το ίδιο όραμα για την Ελλάδα και τον τουρισμό του αύριο.

κ.Μιχάλης Ίκκος/Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων

Ο πολιτισμός μπορεί να ενώσει ανθρώπους, φορείς και επιχειρήσεις, οι οποίες κατά τα άλλα σπάνια συνεργάζονται μεταξύ τους.

Ακολουθως, ο πρόεδρος της συνάντησης κάλεσε στο βήμα τον γενικό γραμματέα της Εταιρίας Προστασίας της Φύσης κ. **Γιώργο Πολίτη** για να παρουσιάσει το ιστορικό και τις δράσεις της Εταιρίας.

Ο κ. Πολίτης ενημέρωσε πως η Εταιρία ιδρύθηκε το 1951 με ιδρυτικά μέλη επιφανείς ανθρώπους των γραμμάτων, των τεχνών, των επιστημών και της φυσιολατρίας. Έκτοτε λειτουργεί ανελλιπώς στο πλαίσιο του εθελοντισμού, συνέβαλε στη δημιουργία προστατευόμενων περιοχών, εθνικών δρυμών και έπαιξε κεντρικό ρόλο για πολλές δεκαετίες στα θέματα προστασίας της φύσης στην Ελλάδα, αλλά και διεθνώς.

Οι δράσεις της Εταιρίας αναπτύσσονται σε τρεις άξονες :

- την αμιγή προστασία της φύσης μέσα από μικρά ή μεγάλα έργα, την ανάπτυξη συνεργασιών για διάφορες περιβαλλοντικές εκστρατείες, για παρεμβάσεις και παραστάσεις προς τις αρχές
- την περιβαλλοντική εκπαίδευση
- την ενημέρωση, την ευαισθητοποίηση και την περιβαλλοντική πιστοποίηση.

Τέλος, η Εταιρία Προστασίας της Φύσης έχει θεσπίσει το βραβείο ΑΝΤΥΠΑ το οποίο απονέμεται σε προσωπικότητες και οργανισμούς που έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προστασία της φύσης και εκδίδει το περιοδικό Η ΦΥΣΗ με πλούσια θεματολογία για θέματα προστασίας και διαχείρισης της φύσης.

Στη συνέχεια ο πρόεδρος της συνάντησης κάλεσε στο βήμα τον εκπρόσωπο του ΣΕΓΑΣ **κ.Κων/νο Μάμαλη**.

Ο κ. Μάμαλης παρουσίασε την πρόταση του ΣΕΓΑΣ να χρησιμοποιούνται τα αρχαία στάδια για την διεξαγωγή αγώνων. Η πρόταση περιλαμβάνει τρία βήματα:

- την διοργάνωση διεθνών αγώνων, στη διάρκεια των οποίων θα διεξάγονται αγωνίσματα συμβατά με το φυσικό περιβάλλον και θα τηρούνται όλοι οι κανονισμοί
- τη χρήση των σταδίων για τους αγώνες, η οποία προϋποθέτει και συντήρηση των συγκεκριμένων χώρων
- τη βοήθεια που μπορεί να δοθεί από τα προγράμματα του Ε.Σ.Π.Α για τη βελτίωση των σταδίων αυτών, αφού η διεξαγωγή των αγώνων θα δώσει το έναυσμα για τη γενικότερη φροντίδα τους.

Σύμφωνα με τον κ. Μάμαλη θα πρέπει να υπάρξει ένας δυναμικός σχεδιασμός ανά περιφέρεια, βασικό στοιχείο του οποίου θα είναι η καταγραφή των προβλημάτων και των αναγκών σε κάθε αρχαίο στάδιο ξεχωριστά. Για το λόγο αυτό, χρειάζεται αλλαγή νοοτροπίας και συνεργασία πολλών φορέων: του ΣΕΓΑΣ, του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ, των Περιφερειών. Για να πετύχει δε αυτή συνεργασία απαιτείται να έχει μια πιλοτική εφαρμογή: η πρόταση είναι να γίνουν αγώνες παγκοσμίου επιπέδου στο αρχαίο στάδιο της Μεσσήνης, που είναι ένα από τα πιο καλοδιατηρημένα στάδια που υπάρχουν στην Ελλάδα και οι υπόλοιπες δράσεις (χρήση στους αγώνες, υπαγωγή τους στα προγράμματα του Ε.Σ.Π.Α) να ξεκινήσουν από τα αρχαία στάδια της Νικόπολης και της Δωδώνης, όπου υπάρχει σε εξέλιξη το πρόγραμμα Ε.Σ.Π.Α 2014-2020 για τις πολιτιστικές διαδρομές.

Ακολούθησε συζήτηση μεταξύ των παρευρισκομένων που αφορούσε στις τέσσερις μεγάλες δράσεις: την εμπλοκή της επιχειρηματικότητας (μελέτη Θ. Σκυλακάκη), το κομμάτι των ψηφιακών (Κ. Κωνσταντινίδης), τα εκπαιδευτικά (Μ.Μπελογιάννη, Λ.Γιαννακοπούλου, Γ. Μανωλοπούλου), crowdfunding (Εθνική Τράπεζα).

Στη συνέχεια ο πρόεδρος της συνάντησης κάλεσε στο βήμα τον εκπρόσωπο της εταιρίας ΓΕΦΥΡΑ ΡΙΟΥ- ΑΝΤΙΠΡΙΟΥ ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ Α.Ε. κ. **Ιωάννη Φρέρη**.

Ο κ. Φρέρης έκανε λόγο για τη ΓΕΦΥΡΑ, μια εταιρία που αγαπά την ευθύνη και πιστεύει ότι η βελτίωση των πραγμάτων στη χώρα μας θα προκύψει μέσα από τη δράση των συλλογικοτήτων και των υπεύθυνων, συνειδητών, ενεργών πολιτών. Ο κ. Φρέρης μίλησε επίσης για τη συνεργασία της ΓΕΦΥΡΑΣ με το ΔΙΑΖΩΜΑ για τη διάσωση του αρχαίου θεάτρου της Μακύνειας, ενός μνημείου της αρχαιότητας που βρίσκεται «σε διαρκή συνομιλία» με ένα σύγχρονο τεχνολογικό θαύμα, τη Γέφυρα Ρίου-Αντιρρίου, σε μια κρίσιμη χρονική στιγμή που το μνημείο είχε αρχίσει να δίνει δείγματα φθοράς.

Η ΓΕΦΥΡΑ, για να κρατηθεί στην επικαιρότητα η υπόθεση της ανάδειξης και διάσωσης του αρχαίου θεάτρου της Μακύνειας:

- δέσμευσε το ανθρώπινο δυναμικό της περιοχής
- χρηματοδότησε την απαραίτητη μελέτη για να προχωρήσουν στη συνέχεια οι απαραίτητες χρηματοδοτήσεις που είναι απαραίτητες για την αποκατάσταση του μνημείου
- χρηματοδοτεί και υλοποιεί το πρόγραμμα της επικοινωνίας
- οργανώνει κάθε χρόνο παραστάσεις θεάτρου στην αρχαία Μακύνεια.

Στη συνέχεια ο πρόεδρος της συνάντησης έδωσε το λόγο στον εκπρόσωπο της ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΟΔΟΥ κ. **Κωνσταντίνο Καζατζόπουλο**.

Ο κ. Καζατζόπουλος ενημέρωσε τους συμμετέχοντες πως η ΟΛΥΜΠΙΑ ΟΔΟΣ είναι ένα έργο παραχώρησης με υψηλές προδιαγραφές λειτουργίας και συντήρησης που σύντομα ολοκληρώνεται και έχει βασικό σκοπό να εξασφαλίζει στους πολίτες ασφάλεια, άνεση και ποιοτικές υπηρεσίες. *«Ένας δρόμος δεν είναι ένα τεχνικό έργο, δεν είναι απλώς μια λωρίδα ασφάλτου. Ενώνει ανθρώπους, ενώνει όνειρα, αγαθά, προοπτικές. Και το όνειρο της ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΟΔΟΥ είναι να ταυτίζεται με κάθε οικονομική, πολιτιστική και αναπτυξιακή δραστηριότητα σε κάθε πόλη και χωριό είτε βρίσκεται αριστερά είτε δεξιά της»*, υπογράμμισε ο κ. Καζατζόπουλος.

Η συνεργασία του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ με την ΟΛΥΜΠΙΑ ΟΔΟ έχει ήδη ξεκινήσει με την υπογραφή μιας σύμβασης για τη μελέτη και καταγραφή των μνημείων φυσικών και πολιτιστικών, η οποία θα αποτελέσει το πανόραμα της ψηφιακής απεικόνισης κι έρχεται να συμπληρωθεί με την απεικόνιση των αναγκών προσβασιμότητας σε αρχαιολογικούς και περιβαλλοντικούς τόπους, οι οποίοι συνδέονται με αυτή τη διαδρομή.

Στα άμεσα σχέδια περιλαμβάνονται επίσης:

- μια χρήσιμη και εύχρηστη εφαρμογή ξενάγησης στους πολιτιστικούς αλλά και περιβαλλοντικούς χώρους της διαδρομής
- οργάνωση ειδικών χώρων κατά μήκος της ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΟΔΟΥ, όπου οι αυτοκινητιστές θα ενημερώνονται για όλες τις παραπάνω δράσεις, για το ΔΙΑΖΩΜΑ και τη συνέργεια της ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΟΔΟΥ με το ΔΙΑΖΩΜΑ.

Ακολουθώντας, ο πρόεδρος της συνάντησης κάλεσε στο βήμα τον εκπρόσωπο του Ιδρύματος «ΚΑΠΕΤΑΝ ΒΑΣΙΛΗΣ» κ. **Ξενοφώντα Κάππα**.

Ο κ. Κάππας εξέφρασε την ικανοποίησή του για τον συνεχόμενο διάλογο ιδεών και πράξεων, ο οποίος παράγει ένα συνεχές έργο και αποτελέσματα σε μια εποχή που υπάρχει απαισιοδοξία και προβληματισμός. Τόνισε επίσης την ανάγκη ενός συνθετικού και ολοκληρωμένου σχεδιασμού και έφερε ως παράδειγμα το όραμα του Καπετάν Βασίλη Κωνσταντακόπουλου για μian επένδυση στη Μεσσηνία, την COSTA NAVARINO, που συμπεριλάμβανε τα πάντα: το φυσικό περιβάλλον, τον πολιτισμό, τα κοινωνικά θέματα, το πώς να μείνουν οι ντόπιοι στον τόπο τους μέσα από ένα εργαλείο που ονομαζόταν «επένδυση», για να έρθει τελικά η πολυπόθητη ανάπτυξη της περιοχής.

Ο κ. Κάππας δεν παρέλειψε να αναφερθεί και στη συνεργασία της COSTA NAVARINO με το ΔΙΑΖΩΜΑ που είχε σαν αποτέλεσμα την δημιουργία ενός επιδαπέδιου χάρτη, χάρις στον οποίο οι επισκέπτες της COSTA NAVARINO μπορούν να πάρουν πληροφορίες για τα δέκα κορυφαία μνημεία της περιοχής.

Στη συνέχεια ο πρόεδρος έδωσε το λόγο στον εκπρόσωπο του Πολιτιστικού Ιδρύματος του Ομίλου Πειραιώς κ. **Χριστόφορο Ρίγγα**.

Στην αρχή της ομιλίας του ο κ. Ρίγγας έκανε την παρουσίαση του Πολιτιστικού Ιδρύματος του Ομίλου Πειραιώς, ενός κοινωφελούς ιδρύματος, μη κερδοσκοπικού, το οποίο χρηματοδοτείται από την Τράπεζα Πειραιώς για να πραγματοποιήσει έργα και προγράμματα που άπτονται του πολιτισμού και του περιβάλλοντος. Στόχος του ιδρύματος είναι η λειτουργική διασύνδεση και προώθηση του πολιτισμού και του περιβάλλοντος μέσω του προγράμματος δράσης των μουσείων στην ελληνική περιφέρεια.

Το ΠΙΟΠ και το ΔΙΑΖΩΜΑ συνεργάζονται με στόχο τη διάσωση και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου στους τομείς που οι δύο φορείς δραστηριοποιούνται, το ΠΙΟΠ για τα μουσεία, το ΔΙΑΖΩΜΑ για τα αρχαία θέατρα. Με τον τρόπο αυτό συναντιούνται δύο σημαντικές περίοδοι της τοπικής ιστορίας, διαμορφώνονται συνέργειες και δημιουργούνται γέφυρες συνεργασίας, ευαισθητοποίησης του τοπικού πληθυσμού και των επισκεπτών.

Η συνεργασία του ΠΙΟΠ με το ΔΙΑΖΩΜΑ έχει ήδη αποφέρει τους πρώτους της καρπούς που είναι:

- οι «Γέφυρες Πολιτισμού», μια πιλοτική διαδραστική εγκατάσταση, η οποία βασίζεται στη σύγχρονη απεικονιστική τεχνολογία και παρέχει τη δυνατότητα στους επισκέπτες των μουσείων του ΠΙΟΠ να ενημερώνονται τόσο για το δίκτυο των μουσείων του ιδρύματος, όσο και για τα αρχαία θέατρα που βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή του κάθε μουσείου
- η διασύνδεση των ιστοσελίδων τω δύο φορέων με τέτοιο τρόπο, ώστε να επιτυγχάνεται η συνδυαστική προβολή τους έργου τους
- ο συμβουλευτικός ρόλος τω δύο φορέων στο πλαίσιο της πολιτιστικής επιχείρησης ΕΡΕΙΚΟΝ, η οποία δημιουργήθηκε από τους μαθητές του Αρσακείου Λυκείου Ψυχικού και δίνει την δυνατότητα στους επισκέπτες να ταξιδεύουν στο χρόνο με το πάτημα ενός κουμπιού.

Ακολούθως, ο πρόεδρος της συνάντησης κάλεσε στο βήμα τον εκπρόσωπο της φαρμακευτικής εταιρίας ΕΛΠΕΝ κ. **Δημήτρη Τρύφων**.

Ο κ. Τρύφων μίλησε για το Διεθνές Φεστιβάλ Μουσικής Μολύβου, το οποίο ξεκίνησε το καλοκαίρι του 2015. Πρόκειται για ένα φεστιβάλ μουσικής που πραγματοποιείται στο κάστρο του Μολύβου, διαρκεί τέσσερις ημέρες, κατά τη διάρκεια των οποίων πραγματοποιούνται πολλές μικρές μουσικές συναντήσεις. Στο φεστιβάλ συμμετέχουν κορυφαίοι μουσικοί από όλο τον κόσμο και το κοινό μπορεί να θαυμάσει μουσικά όργανα μουσειακής αξίας. Βασικός στόχος του φεστιβάλ είναι να γίνει ο Μόλυβος ο τόπος συνάντησης μουσικών, εικαστικών, λογοτεχνών,

κινηματογραφιστών, οι οποίοι αλληλεπιδρώντας με τον τόπο, μεταξύ τους και με το κοινό θα παράγουν έργο που θα το μοιράζονται με όλους μας.

Σύμφωνα με τον κ. Τρύφων τα οφέλη που θα προκύψουν είναι πολλαπλά, μεταξύ των οποίων:

- τα οικονομικά οφέλη. Το φεστιβάλ προσέλκυσε στο Μόλυβο 2.000 τουρίστες, και τα χρήματα διαχέονται στην τοπική κοινωνία, την ενισχύουν και την κάνουν πιο ανταγωνιστική
- οι υποδομές που δημιουργούνται για την υποστήριξη του φεστιβάλ
- τα καλλιτεχνικά ερεθίσματα στα οποία εκτίθενται οι κάτοικοι, είτε νέοι, είτε μεγαλύτερης ηλικίας
- το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Μουσικό Κλειδί», το οποίο με διαδραστικό τρόπο επικοινωνεί την κλασσική μουσική στα νέα παιδιά.

Κλείνοντας την ομιλία του ο κ. Τρύφων τόνισε πως αρωγοί σε όλη αυτή την προσπάθεια είναι οι χορηγοί και πως τώρα που το κράτος αδυνατεί λόγω των περιστάσεων να παράξει επαρκή καλλιτεχνική δραστηριότητα, ο ιδιωτικός τομέας οφείλει να δράσει ως αντίρροπη δύναμη που θα στηρίζει και θα προάγει την τέχνη, την αριστεία και την υψηλή αισθητική.

Στη συνέχεια ο πρόεδρος της συνάντησης κάλεσε στο βήμα την διευθύνουσα σύμβουλο της ΕΓΝΑΤΙΑΣ ΟΔΟΥ κα **Ρία Καλφακάκου**.

Η κα Καλφακάκου έκανε λόγο για την προσπάθεια ανάπτυξης μιας πολιτιστικής διαδρομής στη Βόρεια Ελλάδα, αντίστοιχης με εκείνης της Ηπείρου, με τη συνέργεια ή την εποπτεία της Εγνατίας Οδού. Τέτοιες ενέργειες όπου οι τεχνοκράτες συναντιούνται με τους ανθρώπους του πολιτισμού μπορούν να δώσουν μια καινούργια ανάπτυξη και να βοηθήσουν και στην οικονομική ανασυγκρότηση της χώρας αλλά και στον πολιτισμό.

Ακολούθως, ο πρόεδρος της συνάντησης έδωσε το λόγο στον εκπρόσωπο της Ε.Ρ.Τ. κ. **Παναγιώτη Τσολιά**.

Ο κ. Τσολιάς αναφέρθηκε στην πολύπλευρη στήριξη της Ε.Ρ.Τ. της ελληνικής πολιτιστικής δημιουργίας με όλα της τα μέσα και με όλες τις δυνάμεις. Σε διάστημα λίγων μηνών η διεύθυνση Επικοινωνίας της Ε.Ρ.Τ. στήριξε τον ελληνικό πολιτισμό πραγματοποιώντας 500 χορηγίες επικοινωνίας για τα μεγαλύτερα πολιτιστικά δρώμενα, φεστιβάλ, θεατρικές παραστάσεις, κινηματογράφο, ενώ δόθηκε και μεγάλη έμφαση στον μαθητικό πληθυσμό εγκαινιάζοντας ένα πρόγραμμα ξεναγήσεων και ενημέρωσης στις εγκαταστάσεις της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης.

Σε ό,τι αφορά στη συνεργασία της Ε.Ρ.Τ. με το ΔΙΑΖΩΜΑ αποφασίσθηκε η δημιουργία μιας εκπαιδευτικής εφαρμογής, μέσα από την οποία οι μαθητές των ελληνικών σχολείων όλων των βαθμίδων καλούνται να γίνουν ξεναγοί στα αρχαία θέατρα με δικά τους βίντεο, τα οποία αναρτώνται στην ιστοσελίδα της Ε.Ρ.Τ. Μια ειδική επιτροπή θα αξιολογήσει και θα βραβεύσει τις καλύτερες δημιουργίες των μαθητών, οι οποίες θα χρησιμοποιηθούν ενδεχομένως σε τηλεοπτικές εκπομπές της Ε.Ρ.Τ. 1 και Ε.Ρ.Τ.2 και σε όλο τον απόδημο ελληνισμό μέσω της ERT WORLD.

Ο κ. Τσολιάς τόνισε πως είναι πολύ σημαντικό για την Ε.Ρ.Τ. να διευρύνει τις συνέργειες για την ανάδειξη της ελληνικής πολιτιστικής παράδοσης και δημιουργίας. Μέσα από αυτές η Ε.Ρ.Τ. θα αποκτήσει μια πολύτιμη εμπειρία στο πεδίο της σύμπραξης του δημοσίου με τον ιδιωτικό τομέα και την κοινωνία των πολιτών και θα της δοθεί η ευκαιρία να αναπτύξει την οπτικοακουστική παιδεία, στην οποία έχει ήδη επενδύσει σε σχεδιασμό και σε επιχειρησιακό επίπεδο.

Ακολουθως, ο πρόεδρος της συνάντησης κάλεσε στο βήμα την εκπρόσωπο της ΑΘΗΝΑΙΚΗΣ ΖΥΘΟΠΟΙΑΣ κα **Ίριδα Κρητικού**.

Η κυρία Κρητικού ενημέρωσε τους παρευρισκόμενους για το «Αθηναίο», έναν χώρο πολιτισμού και εμπειρίας της μπύρας, ο οποίος πέρα από ένα υποδειγματικό μικροζυθοπωλείο διαθέτει κι ένα μικρό ψηφιακό μουσείο της ιστορίας της μπύρας και ένα μουσείο της ίδιας της Αθηναϊκής Ζυθοποιίας με πρωτότυπα εκθέματα από τις μονάδες της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης και της Πάτρας. Στο χώρο γίνονται επίσης σεμινάρια γευσιγνωσίας και φιλοξενούνται περιοδικές εκθέσεις.

Σήμερα περισσότεροι από 5.000 γεωργοί και καλλιεργητές δίνουν το κριθάρι τους στην Αθηναϊκή Ζυθοποιία για την παραγωγή της μπύρας και αναζητείται μια συνέργεια, η οποία θα φέρει κοντά όσα από αυτά τα εξαιρετικά χωράφια γειτνιάζουν με αρχαία θέατρα.

Κατόπιν ο πρόεδρος της συνάντησης έδωσε το λόγο στην εκπρόσωπο της εταιρίας TERRA SPARTA κα **Μαρία Καράμπελα**.

Η κα Καράμπελα μίλησε για την TERRA SPARTA, μια εταιρία που δημιουργήθηκε στα χρόνια της κρίσης κι έχει σαν στόχο να προωθήσει και να κάνει γνωστό το εξαιρετικά παρθένο ελαιόλαδο της σπαρτιατικής γης. Η εταιρία πρόβαλε το ελαιόλαδο σαν κυρίαρχο στοιχείο του γαστρονομικού πολιτισμού της Λακωνίας και η προβολή αυτή υλοποιήθηκε μέσα από μια μελέτη της διατροφής των Λακώνων από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα και τη συγγραφή ενός βιβλίου, το οποίο έχει μια πολύ επιτυχημένη πορεία.

Η συνέργεια της TERRA SPARTA με το ΔΙΑΖΩΜΑ περιλαμβάνει:

- την υιοθεσία του αρχαίου θεάτρου της Σπάρτης
- ένα ποσοστό τόσο από τις πωλήσεις του ελαιόλαδου, όσο κι από τις πωλήσεις του ηλεκτρονικού βιβλίου θα κατατίθεται στον «κουμπαρά» του μνημείου
- σε κάθε μπουκάλι ελαιόλαδου φοριέται μια «γραβάτα», όπου από τη μια πλευρά προβάλλει το ΔΙΑΖΩΜΑ κι από την άλλη το μήνυμα «Η TERRA SPARTA αγαπά το ελαιόλαδο και τα αρχαία θέατρα, στηρίζει το ΔΙΑΖΩΜΑ και τις δράσεις του».

Στη συνέχεια ο πρόεδρος της συνάντησης έδωσε το λόγο στο μέλος του ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ. **Σωκράτη Μεχτερίδη**

Ο κ. Μεχτερίδης μίλησε για το ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑ, ένα φορέα που απευθύνεται σε όσους έχουν ανοιχτή σκέψη, όσους έχουν τον ενθουσιασμό και την νεανική διάθεση να προσφέρουν. Τα εταιρικά μέλη και το ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑ είναι οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος, είναι οι τροχοί του ίδιου άρματος με έναν κοινό προορισμό: τη σύνδεση των μνημείων με τον πραγματικό κόσμο. Στη δεύτερη συνάντηση του ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ που θα πραγματοποιηθεί σε λίγες μέρες θα γίνουν διεξοδικές συζητήσεις:

- για τη συνάντηση των μνημείων με τη νεανική επιχειρηματικότητα και τα εργαλεία χρηματοδότησης
- για τη συνάντηση με νέους τρόπους και νέους μετόχους
- για το μοντέλο βιώσιμης ανάπτυξης
- για τις διαδρομές που χτίζονται και πως συμμετέχουν τα μέλη του ΑΝΩ ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ σε αυτές.

Στο σημείο αυτό ο πρόεδρος της συνάντησης έδωσε το λόγο στον γενικό γραμματέα του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ κ. **Βασίλη Λαμπρινουδάκη** για τις δύο τελευταίες παρουσιάσεις της συνάντησης.

Ο κ. Λαμπρινουδάκης τόνισε πως δύο είναι οι βασικοί άξονες της ολοκληρωμένης σύνδεσης των μνημείων με τη σύγχρονη ζωή. Ο ένας είναι οι πολιτιστικές διαδρομές και ο άλλος είναι η δημιουργία των πολιτιστικών πάρκων. Ένα τέτοιο πάρκο προωθείται σήμερα, η Επίδαυρος, όπου θα προβληθεί το αφήγημα της ανθρώπινης υγείας.

Η INTERAMERICAN χρηματοδοτεί τη σημαντικότερη μελέτη, η οποία χρειάζεται για να υπάρξει χρηματοδότηση από τα ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά προγράμματα, των διαδρομών στα διάφορα μνημεία, τα οποία από την τρίτη χιλιετηρίδα προ Χριστού μέχρι και τους πρώτους βυζαντινούς χρόνους, χωρίς διακοπή, αντιπροσωπεύουν τα

διάφορα βήματα που έγιναν από τη μαγική προσέγγιση της υγείας, μέχρι την πραγματική, την επιστημονική ιατρική.

Η δεύτερη μελέτη, η οποία είναι προσφορά της APIVITA και τους επιστήμονές της είναι η δημιουργία ενός κήπου θεραπευτικών και αρωματικών φυτών, μέσα από τον οποίο θα αναδειχθεί η χλωρίδα της περιοχής που χρησιμοποιήθηκε και για την ομοιοπαθητική αντιμετώπιση των ασθενειών.

Στη συνέχεια ο πρόεδρος της συνάντησης έδωσε το λόγο στον διευθυντή δημοσίων σχέσεων και κοινωνικής υπευθυνότητας της INTERAMERICAN κ.**Ιωάννη Ρούντο**.

Ο κ. Ρούντος τόνισε πως το ΔΙΑΖΩΜΑ άνοιξε καινούργιο δρόμο και ξεκίνησε μια ωραία, δημιουργική περιπέτεια στο χώρο των επιχειρήσεων, η οποία οδηγεί σε έναν αναπροσδιορισμό της έννοιας του επιχειρείν. Μια εταιρία που σήμερα θα σκεφτόταν μόνο το κέρδος θα ήταν αυτιστική, δεν θα είχε προοπτική βιωσιμότητας και αειφορίας.

Κάθε εταιρία αναζητά ένα πρόσχημα, μια ιδέα η οποία θα αποτελέσει μια αφορμή για να συνδεθεί με μια δραστηριότητα και να συνεργήσει με το ΔΙΑΖΩΜΑ. Στην περίπτωση της INTERAMERICAN το επιχειρησιακό αντικείμενο είναι η υγεία. Από τη δεύτερη συνάντηση των εταιρικών μελών στη Μεσσηνία το 2015 μέχρι σήμερα η εταιρία προχώρησε στην:

- επικοινωνιακή ανάδειξη του Ασκληπιείου σε όλους συνδεόμενους με αυτή πολίτες, εργαζόμενους, συνεργάτες, πελάτες, τοπικές κοινωνίες, φορείς
- ανάπτυξη του εθελοντισμού εντός της εταιρίας
- ανάπτυξη περαιτέρω του προγράμματος της γνωριμίας με την κληρονομιά μας
- πρέσβευση της ιδέας μέσα από την εθελοντική συνεισφορά εργαζομένων και ίσως την εγγραφή τους στο ΔΙΑΖΩΜΑ
- συμβολή στην σύγχρονη λειτουργία του χώρου
- διερεύνηση δυνατότητας σύνδεσης του Ασκληπιείου με πακέτα τουρισμού υγείας.

Σύμφωνα με τον κ. Ρούντο ακόμα περισσότερο επικοινωνιακός προβλέπεται να είναι ο προορισμός της INTERAMERICAN και θα έχει επικοινωνιακό στόχο δύο κοινωνίες: την εσωτερική εταιρική κοινωνία και την ευρύτερη κοινωνία.

Σε ό,τι αφορά στην εταιρική κοινωνία η εταιρία θα προχωρήσει στην:

- ενίσχυση της εταιρικής κουλτούρας για την πολιτισμική κληρονομιά
- εξισορρόπηση της εργασιακής απασχόλησης με την προσωπική ζωή

- επιβράβευση της ενδιαφέροντος και της συμμετοχής και πρόθεση της εταιρίας να επιβραβεύσει δέκα εργαζομένους παρέχοντάς τους τη συμμετοχής το ΔΙΑΖΩΜΑ ως φυσικά πρόσωπα.

Για δε την ευρύτερη κοινωνία η εταιρία προγραμματίζει:

- δημοσιότητα της συνεργασίας
- διανομή πληροφοριών
- εξοικείωση όλης της επιχειρηματικής κοινότητας με το θέμα.

Τέλος, ο κ. Ρούντος δεν παρέλειψε να αναφερθεί και στην καμπάνια με τίτλο : «Ταξίδι στο λίκνο της υγείας» που είχε εξαιρετική ανταπόκριση από τους χρήστες του διαδικτύου. Επίσης μέσω της ιστοσελίδας της INTERAMERICAN και μέσα από τη σχέση της εταιρίας με το Σύνδεσμο των εν Ελλάδι γραφείων ταξιδίων θα υπάρξει η δυνατότητα προώθησης παρουσιάσεων τόσο για το ΔΙΑΖΩΜΑ, όσο και για το Ασκληπιείο, που πιθανότητα τα αποτελέσουν το ενδιαφέρον πολλών tour operators.

Ακολούθως, ο πρόεδρος της συνάντησης κάλεσε στο βήμα τον εκπρόσωπο της εταιρίας APIVITA κ.**Αναστάσιο Τσουκαλά**.

Σύμφωνα με τον κ. Τσουκαλά η APIVITA 37 χρόνια τώρα εμπνέεται από την κοινωνία των μελισσών και από την ελληνική χλωρίδα, μετουσιώνει σε πράξη προϊόντα και υπηρεσίες και επιθυμεί να προάγει τη διαφορετικότητα και το μοναδικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της χώρας.

Πριν από περίπου οκτώ χρόνια η εταιρία ξεκίνησε ένα φιλόδοξο project μέσα στο Διεθνές Ιπποκράτειο Ίδρυμα στη Κω, όπου αναβίωσε τα 254 φυτά του Ιπποκράτη, στην πορεία ανακάλυψε κι άλλα φυτά και δημιούργησε ένα ζωντανό φυσικό μουσείο.

Κάτι παρόμοιο θα επιχειρηθεί να εφαρμοσθεί και στην Επίδαυρο με τη συντήρηση, προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητάς του. Ήδη, έχει γίνει μια πρώτη αυτοψία και καταγραφή της τοπικής χλωρίδας και υπάρχει μια λίστα υποψήφιων φυτών. Παράλληλα, η APIVITA επιθυμεί να προάγει ό,τι αντιπροσωπεύει η Επίδαυρος, το Ασκληπιείο, το ΔΙΑΖΩΜΑ και να προσελκύσει όσο πιο πολλούς επισκέπτες.

Ολοκληρώνοντας την ομιλία του ο κ. Τσουκαλάς τόνισε πως, *«χάρη στο ΔΙΑΖΩΜΑ μας δίνεται μια πολύ καλή ευκαιρία να κάνουμε τα λόγια πράξεις, να κάνουμε την αριστεία συνήθεια κι όλοι μαζί να παραδώσουμε ένα καλύτερο μέλλον για τα νέα παιδιά»*.

Κλείνοντας της εργασίες της 3^{ης} συνάντησης του ΔΙΑΖΩΜΑΤΟΣ με τα εταιρικά του μέλη ο πρόεδρος κ. Σταύρος Μπένος είπε: *«Μαραθώνια μεν η συνεδρία, αλλά τόσο*

σημαντική όσο και ο Μαραθώνιος δρόμος, ο οποίος έφερε ένα εξαιρετικό μήνυμα. Αυτό το μήνυμα φέρνει και η σημερινή συνάντηση».